III. évfolyam Celldömölk 1907 julius 28. 30. szám

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP

Megjelen minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön ide intézendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemü pénzilletékek.

Állattenyésztés a husprodukció érdekében.

A magyar mezőgazdaság üzemvitelében immár megdönthetetlen igazságként alakult ki az a felfogás, hogy az okszerü növénytermelés a legintenzivebb kezelési formák mellett is csak egyoldalu gazdálkodás a boldogulhatás minden reménysége nélkül, ha ezzel a gazda szoros kapcsolatba nem hozza s hasonló intenzivitással nem kezeli az állattenyésztés ügyét is.

Talán tulzás nélkül állithatnánk még azt is, hogy helyenként a fősulyt teljesen az állattenyésztésre kellene helyezni, a mezőgazdasági üzemet is inkább a takarmánytermelésre kellene ilyen vidékeken berendezni, de ez alkalommal nem e kérdésről óhajtok elmélkedni, hanem az állattenyésztés fejlesztése érdekében egy igen fontos körülményre óhajtanám az illetékes körök s a magyar gazdatársadalom figyelmét ráirányitani még pedig kapcsolatban azzal a nagyjelentőségü kérdéssel, mely csak nemrégiben a »husprodukció« érdekében épen az egyik fővárosi lap hasábjain látott napvilágot.

A mai állatárak és husárak kétségtelenül oly magasak, hogy türhetetlenségük ellen a fogyasztó közönség nem ok nélkül zugolódik.

Kutatván a magas husárak okait, kétségtelenül meállapitható, hogy az a kereslet és a kinálat kiegyenlitetlenségében gyökerezik, vagyis abban, hogy a fogyasztás által okozott vételkényszer sokkal nagyobb, mint az eladási szándék, melynek oka ismét csak vagy a hivatalosan letagadott depecoratio, vagy esetleg a nagyobb exporttal beállott fölös anyag hiánya lehet.

Mindenesetre csodálatos jelenségként kell feljegyezni hogy a magas állatárak, amily mértékben hiányosak a fogyasztó közönségre oly mértékben látszólag igen előnyösnek kellene lenniok az állattenyésztéssel foglalkozó gazda-közönségre s midőn szembeötlik az, hogy a magas állatárak bizonyos mértékig tényleg tekintélyes anyagi előnyöket jelentenek a továbbeladásra, hizlalásra berendezett nagyobb gazdaságoknak, de az ebből származható kedvező helyzetet aligha érzi, vagy csak igen kis mértékben az ország tulajdonképeni gazdálkodóinak a zöme a magyar kisgazda-osztály.

Lehet hogy azért, mert nincs mit eladnia s mert ő is igy inkább a husfogyasztó kategoriába sorozható, de ez a jelenség mégis csak olyan, melynél érdemes megállani egy pillanatra s érdemes feltenni a kérdést, hogy vajjon ha valami uton-módon, magasabb beavatkozással módot lehetne nyujtani arra, hogy az a sok-sok kisgazda képes volna fedezni a mészárosok szükségleteit, nem csökkennének-e a mai horribilis husárak, mert ha akkor nem volna az árakban hanyatlás, akkor már bizonyára csak a külföld fogyasztása volna az oka a magas áraknak, aminek ebben az esetben csak örülnünk lehetne!

A legulóbbi évek takarmányhiánya kétségtelenül hozzájárul a mai husárak alakulásához, mert hiszen jól tudjuk, hogy a takarmányhiány óriási tömegeket kényszeritett arra hogy állataikat husra értékesitsék, amivel egyuttal elvágták a produkció folyamatát s ennek kihatásai természetszerüleg csak most jelentkeznek, de igy egyuttal megálapitván a baj tulajdonképeni gyökerét és helyét, ugyanezen helyre, a kisgazdáknak ebben az irányban való támogatására kell felhivnunk a figyelmét is.

Az állatállomány pótlásának mondhatnók rekonstrukciójának folyamata szépen megindult s amily nehezen elviselhetők a mai magas állat és husárak, mégis magasabb közgazdasági szempontból kezelve a kérdést azoknak már talán a legközelebbi jövőben mutatkozó jótékony hatása okvetlenül várható, azonban ez a jótékony hatás s fokozatosan a husárak csökkenése is csak körültekintő beavatkozásnak lehet folyménya még pedig különösen azon a téren, hogy az alkalmas tenyészanyag rendeltetésének megmentessék.

Ujabb kellemetlen tapasztalat e téren ugyanis az, hogy a szegényebb sorsu kisgazdát elkábitja az az ár, melyet ma a mészáros fizetni kész egy-egy borjuért, vagy növendék-állatért s végre is átengedi jó pénzért levágásra azt a szép tenyészanyagot is, melyet pedig egyébként felnevelésre szánt. — Hogyan szaporodjék azután az állatállománylétszám ilyen elbánás mellett?

Szinte fáj a szakember lelke, midőn kocsiderékszám látja szállitani vágóhidra azokat a növendékállatokat, melyek a legjobb fajták összes tulajdonságaival felnevelésre és tovább tenyésztésre volnának predestinálva!

E téren kellene valamit tenni. Még pedig akként, hogy ha már rá volt szorulva az a kisgazda az ilyen növendék állat értékesitésére, ám vegye meg valaki a mészáros helyett, de nem levágásra, hanem felnevelésre.

Az igy felnevelt állat pedig könnyen lesz kicserélhető más vidéki kisgazdánál valami fajta és jellegnélküli állattal, ez pedig ám legyen husra értékesitve!

Az állami csikónevelő telepek mellett talán lehetne módját keresni ilyen borjunevelő telepek létesitésének is, melyekbe már csak az elválasztott állatok kerülnének, addig pedig az illető eladóval lehetne és kellene egyezményt létesiteni.

Azt meg talán épen felesleges mondani, hogy az egyes nagybirtokosok kiváló származásu tenyészanyaga után esett — feleslegeik ilyetén átvétele, felnevelése s a kisgazdák kezébe juttatása a legjobb eredményekkel járna.

Mindenesetre jó volna ezt a kérdést a jövő »husprodukciója« érdekében megfontolás tárgyává tenni.

Gazda.

A jövő népiskolája.

Irta: LISZTNER ANTAL.

Az 1907. esztendő aranybetükkel lesz bevésve a magyar népoktatás történetébe.

Hosszu, reményteljes várakozás után végre fenköl lelkületü kultuszminiszterünk és a nemzet törvényhozó testülete kivette a tanitóság kezéből a koldusbotot. Mert igazán ez volt eddig a néptanitó fizetése.

Az 1868-iki tanügyi törvény 300 frtot, az 1893. évi 400 frtot és 5 izben esedékessé váló 50 frtos korpótlékot állapitott meg a néptanitónak a természetbeni lakáson kivül. Oly csekély összeg ez, hogy abból a drága viszonyok mellett még a legszerenyebb igényü ember is alig tudott megélni. Hát még a család, tanittatás és az önképzés? Bizony nem egy esetben éhezett a család, gyermekeit nem tanittathatta a tanitó, ő maga eszközök hijján nem képezhette magát tovább, hanem elparlagiasodott. A nagy többség lelkében mégis élt a bizalom egy jobb jövő iránt s a nemes ideálizmus, a pálya iránti szeretet, a kötelesség odaadó teljesitése. Nem akarták elhinni, hogy várakozásukban csalódnak. Ugy is lett. Bár igaz, hogy a nem állami tanitóság szivén keserü nyomot hagyott a megkülönböztetés állami és nem állami tanitó között, ám megmarad a remény, hogy ezt az ellentétet is valahogyan elfogják tüntetni az illetékesek... Hagyjuk a multat és a jelen árnyoldalát és foglalkozzunk a jövővel.

A nemzet törvényhozó testülete megszabaditott az anyagi gondoktól. De annál több kötelezettségünk lesz erkölcsi téren, melynek teljesitését a multban sem hanyagoltuk el, azonban a jövőben még fokozódottabb munkakedvvel tartozunk szolgálni.

Viszonyaink nem valami rózsásak. A magyar nép egy része vándorbotot ragad és Amerikába vándorol, az itthonmaradott legnagyobb része elégedetlenkedik. Pedig még nem vagyunk annyian, hogy idegen országnak szállithatnók munkás és munkabiró embereinket; az elégedetlenség sincs indokolva, hisz e haza határain belül is megtalálja, illetve megkeresheti minden ember a mindennapi kenyerét.

Ez nem kenyérkérdés, hanem más okok vannak, melyek a valójából kiforgatták és megváltoztatták a magyar társadalmi élet régi képét. Népünk előtt a haza fogalma pénzkérdéssé fajult; hite megfogyatkozott, erkölcsei meglazultak. A haladás korszakában élünk. Sajnos, hogy az emberiség egy része ezt ugy fogja fel, hogy elveti a mult hagyományait, melyek évszázadokon át az emberiség jobb érzelmeinek melegágyai voltak s helyettök a véges emberi ész szabványait állitja. Aki az emberiség jótevője, ily téves irányt nem szolgálhat. A nevelés is az élethez alkalmazkodik, amennyiben előkészit az életre. Munkájában két cél lebeg szemei előtt: előkésziteni a növendéket a földi és a földöntúli életre. Ebből önként folyik, hogy nem tarthat azzal az áramlattal, mely csak a jelennek él, hanem ragaszkodik a multhoz; abból táplálkozik és annak irányelvét követi a jelenre és a jövőre nézve is. Ez a mult [illegible] tanusza.

A vallás külső alakja az erkölcs. »Minden ország talpköve a tiszta erkölcs« mondja Berzsenyi. Ezt az alapot nálunk is fenyegeti veszély. Közvetlen veszélytől még nem kell ugyan tartanunk, de azért itt az ideje, hogy vele komolyan foglalkozzunk. Szép és nemes hivatás, mely e tekintetben a népiskolára vár. Szellemi téren felszabaditani, a sötétségből kiragadni a köznép gyermekeit, a könnyebb megélhetés módozatait ismertetni vele mind a népiskola feladata. Csak akkor fog a jövő honpolgára beleilleszkedni a mai átalakuló félben levő viszonyokba, ha már a népiskolában arra előkészitették. Ez azonban még egyoldaluság lenne. Fejlesszük ki összes tehetségeit összhangzatosan és neveljük jellemes emberré.

Hányan és menyit irtak már a jellemképzésről és mégis mily ritka az igazán jellemes ember! Hány képzett ember van, ki egyuttal jellemtelen? Avagy az a sok sikkasztó, kik iskolát jártak végig, jellemes emberek-e? Vagy hány falusi ember hagyta el hazáját azért, mert jellemtelen dolgot követett el? Avagy jellemes ember-e az, aki közprédává szeretne tenni mindent?

Számtalan eset fordul elő napról-napra, mely azt bizonyitja, hogy ez a szép tulajdonság amily nehezen megszerezhető és megtartható, époly ritka is. S ma már a köznép is megtudja és romlik ily eseteken.

Maga a sajtó is terjeszti s sajnos, hogy ezt létfentartásból teszi. E körülménnyel az iskolának is számolnia kell. Az élet tülekedése, az emberi gyarlóság befolyásolja a népet is, mely közvetlen hatást gyakorol gyermekeire a jó erkölcs kimondhatatlan kárára. Ez ellen küzdeni, a nép gyermekeit lelki tulajdonságokkal a küzdelemre előkésziteni és az életben is a jó uton vezetni a jövő népiskolájának fontos hivatása.

Nehéz hivatás, mert az élet sokoldalusságával óriási anyagot ad, melynek káros hatása ellen védekeznünk kell, de a jövő tanitója népnevelési missziójáit csak akkor teljesiti igazán tökéletesen, ha a vallásos és hazafias nevelésen kivül a szociális nevelésre, különösen pedig annak ferde kinövéseinek ellensulyozására és a keresztény világnézet érvényesitésére szociális szempontból is kiváló sulyt helyez. Ezt azonban csak akkor teheti, ha nemcsak az iskolában, hanem a gyakorlati életben a nép körében is terjeszti a müveltséget, mert értelmetlen tömeggel vajmi nehéz célt érni. Az eziránti hajlam megvan népünkben. Használja ezt fel ki-ki a viszonyokszülte szükség szerint s rövid időn belül meg fog változni ugy gazdasági mint kulturális helyzetünk.

Ezzel tartozunk önmagunknak és nemzetünknek. Ha ebbeli kötelezettségünknek lelkiismeretesen megfelelünk, beteljesedik rajtunk boldogult Jókaink rólunk tett mondása: »Magyarországot ujból meg kell hóditani s ez a feladat a néptanitókra vár.« Adja Isten, hogy e megtisztelő mondás mielőbb testet öltsön!

Fürdői levél.

Irta: TAKÁCS GEDEON.

V.

(Folytatás.)

Herkulesfürdő. 1907. jun. 27.

Az előbbi sorokban emlitett gyógyteremmel kapcsolatban van a feltünően szép és nagy gyógyterem-vendéglő. Fehér az egész terem, hatalmas oszlopok tartják mennyezetét, csillog itt minden pappal is, este is; a fehér szinnek és a diszül alkalmazott aranynak napfényt, vagy villanyfényt visszatükröző ragyogása ez. De belecsillog a selyemruhák könnyen fel-felcsillámló fénye, az ékszerek ragyogása és az egyenruhák sujtása is. Kényelem és figyelem a vendég iránt az meg van; árai egész borsosak, de a főváros, sőt nagyon sok vidéki város nagyobb éttermei drágábbak ennél.

Nem is a drágaság az oka annak, hogy sok vendég nem itt étkezik, hanem az a szertartásos feszesség és sok embernél az a hajlandóság, hogy nem szeret külön öltözködni, ha ebédelni megy. Itt pedig igy szoktak.

Van több vendéglő is, tehát válogathatunk. Ilyen barátságosabb hely például a szintén uri vendéglő számba menő *Nándor-udvar* éttermе. Van itt is nagyur, pénzes ember; tábornok, tőrzstisztek, módos civil urak. Kedélyesebb, nem oly kimérten feszes itt a társaság. A csillogásból kevesebbet kapunk, nem fémtányéron hozzák az ételt, hanem viszont nem is kell keresni az — adagot.

Ugy-e bár, t. férfi-olvasóim, ha egyáltalán olvassa férfi e sorokat, — kiváncsiak a — borra? — Az bizony nem dunántuli bor, amit itt mérnek, hanem gyönge homoki bor. De hát ez kell a betegnek, mivel ebben kevés a szesz.

A gyógyterem folyosóinak egy részén üzletek vannak és a gazdagon felszerelt olvasóterem. — Ugyan miféle portékából lehet itt a legtöbb? Az ékszerészek és a divatárusnők vezetnek. Ez nagyon érthető, itt a csillogás a fő, meg a divat. Pedig nem mondhatnók, hogy a vasut felől robogó hintók kalapskatulyák nélkül gördülnének be a fürdőbe, sőt néha alig látjuk a kocsist, meg az utast a dobozok miatt, — de az asszonykának még oly kalapja nincs, mint amiuőt látott, vagy soknak van oly kalapja, mint az övé, vagy senkinek sincs olyan, mint az övé; — ez a kalap nem való a tánchoz. — kalaposan táncolnak, — emez nem kellemes az erdei sétához, — de hát ki is tudná a sok uj okot előrosorolni?!

Reggel 8 órakor zene, ehhez illik elegánsan öltözni, de ebédelni abban nem lehet menni, d. u. 5 órakor ismét zene és nagy séta a parkban, azután vacsora, majd a hangverseny és a tánc, esetleg délután valami kirándulás a zöldbe, no meg a fürdés, — ehhez mindannyihoz uj öltözék kell; — de persze, két nap egymásután ugyanabban a ruhában csak nem lehet megjelenni annyi ember előtt! Van is azután szinvegyület, — bizony a ruhákban való egyszerüséget azóta sem igen láttam, mióta a Császárfürdő dunaparti parkját otthagytam.

Nagy kérdés azonban, vajjon reális érték áll-e otthon a diszes öltözékek mögött, vagy esetleg — a váltó.

A közönség időszaki szórakoztatására van hivatva a *Dalcsarnok*-épület is, amely igazában véve szinház. Az idén jul. 7-én fogja megkezdeni benne Thalia csapatja az u. n. nemzeti szinészetet. A Rab Mátyás persze müsoron van. Azt hallottam, hogy bár az állam 2000 frt szubvenciót ád a szini igazgatónak, még sem boldogul, mivel az a nemzetközi társaság, mely itt összegyül, inkább a Gyógyteremben szórakozik a zene és tánc élvezésével, mint a magyar nyelvü szinielőadásokon. Most azután ujitásba vágott a jótékonyság igazgatója, ugy hirdette, hogy 6 órakor kezdi az előadást, 8 órára vége is leszen. Tehát lesz vacsorára is idő, sőt még a Gyógyteremben is szórakozhatnak. Hogy mire megy igy is, arról már majd nem tudok beszámolni.

Különben ez a dalcsarnok-épület is — a látszatáról itélve — elég elfogadható vendéglő-helyiség. Csak az a baja, hogy mint szokás mondás, kézen kivül esik a főforgalomtól.

(Folyt. köv)

Terrorizmus.

(—s.) Mult hétfőn este ugyancsak furcsa látványosságnak lehettek szemtanui a Kossuth Lajos-utcában sétálók. Ugyanis néhány kereskedősegéd pár suhanc inastól kisérve a Szvoboda-féle üzlet elé vonult és ott nagy hangon kiabálták, hogy a boltot zárja be a gazda; majd szerda és csütörtök közötti éjjelen az ő üzletének ajtaját és a Gönyeféle üzletét a firmákkal együtt kátránynyal piszkitották be.

Magában véve az ilyen éretlen dolog semminek tünik fel; de ha komolyabban beletekintünk, azt látjuk, hogy érdemes vele foglalkozni.

Lássuk az előzményeket!

Egyik kereskedőnek eszébe jutott, hogy 8 órakor este bezár, jó volna, ha a többi is követné, hát kiad egy ivet, melynek rövid tartalma „Munka után édes a nyugalom"-mal van füszerezve, elküldi kereskedőtársaihoz csatlakozás és aláirás végett. Szvoboda Károly ur nem irta alá, elgondolható, hogy miért — Ugyanis neki — mint az arra járókelők láthatják — 8 órakor és utána tisztességes számban vannak vevői; tehát az üzlete folyik De meg nem lévén közös megállapodás a többi kereskedő között sem előre; továbbá semmi szabályrendelet, törvény nem intézkedik arról, hogy neki 8 órakor kötelessége bezárni: ki fogja őt kötelezni arra, hogy akkor zárjon?! Ha kereskedőink segédei nem akarnak 8 órán túl az üzletben lenni, ám tessék azt a segédekkel maguknak a főnököknek elintézni; de hogy egyeseknek ugy tetszik, hogy 8 órakor zárnak, hát másnak is *kell* zárni, ez téves felfogás és a hétfői eseményt tekintve, határozottan *terrorizmus*, ami azután már igazán törvénybe ütköző dolog. Nagy városokban lehet helye az ilyennek, de csak méltányosan, közös megállapodással ott is; ilyen kis provinciális helyen, mint Celldömölk, itt már helye nincs. Nincs elsősorban a közönség, másodsorban pedig éppen a kereskedő érdekeinek szempontjából. A mi közönségünk nincs ahhoz szokva, hogy midőn férj és feleség egész napon dolgozván, lóssanak-fussanak még jóformán világos esti 8 óra előtt a kereskedésekbe vásárolni. Az iparos akkor teszi le szerszámait, a gondos és takarékos háziasszony akkor megy be a kertből, vagy akkor jönnek haza a kukoricásból: akkor van csak idejük vásárolni. De most például kenyérsütésnél, ha nappal veszik meg a lisztet hozzá, egész estig akadékban van, de meg a Mindenható a megmondhatója annak, hogy a liszttel mi mindenféle történhetik estig, mig szitálásnál, bekeverésnél rákerül a sor! Ezekért nem zárt valószinüleg Szvoboda Károly ur; nem zárt hétfőn, nem zárt kedden és folytatva, amit különben okosan, helyesen és következetesen tett.

Most nézzük az események szociális oldalát!

A tavasszal olvashattuk a napilapokban, hogy a közoktatásügyi miniszter körrendeletet adott ki a kir. tanfelügyelők és az iparoktatási főigazgató utján a tanitóknak, melyben kéri őket, hogy az iskolákban, de különösen az ipariskolákban kövessenek el mindent a szociáldemokrácia megakadályozására; használjanak fel minden alkalmat — mint a rendelet mondja — különösen olvasmányok alapján, hogy azt [illegible] csirájában el lehessen fojtani az ifjuság szivében. A nagynevü miniszter: gróf *Apponyi* Albert mikor e rendeletét kiadta, minden bizonynyal arra gondolt, hogy a tanitók eme munkájában elsősorban a gazdák lesznek segitő társak. És mit látunk?! Nem éppen olyan hétfői eseményekkel lehet-e felébreszteni a demokráciát a tanoncokban? Hisz' látják a példát, az okot és okozatot! Eddig még szerencsésen kikerülte Celldömölk a szocializmus fekélyét; de ezután, mikor az alkalom éppen itt van hozzá megadva, aligha lesz elkerülhető több és — lehet — nagyobb botrány, mint az előbb emlitett éjjel is volt. A tettesek maguk jelentkeztek a károsultaknál, kik jószivüségből beleegyeztek abba, hogy a károkat az illetők megtéritsék és igy a birói beavatkozástól nincs már mit tartani. Hanem, ha ez nem igy történik, ugyancsak hosszura nyult volna egyik-másik polgártársunk ábrázata is!..

Hát bizony érdemes vele foglalkozni! Foglalkozzanak az illetők vele, elsősorban kereskedőink; foglalkozzanak vele a hatóságok is, hogy az olyan hétfői események — Celldömölk hátrányára — többé elő ne forduljanak.

Ránk fér a gondolkodás!...

HIREK.

Öngyilkossági kisérlet. Az ólom legfélelmetesebb ellensége az emberiségnek. Pusztitja már a bányában őt, nem kiméli a nyomdában, a háboruban pedig százezrek hullanak el tőle. Most csupán egy kis darab ólomkáról van szó, mely szintén egy emberéletet követelt magának és csak a gondviselésnek tulajdonitható, hogy hatása nem lett teljes. Éder Géza hosszabb idő óta van alkalmazásban Gayer Gyula cégnél. Az ügyes, szorgalmas segédet fellebbvalói megbecsülték, rokoszenves modoráért szerették. Mult vasárnap, vagyis 21-én délután átrándult Szombathelyre, hogy özvegy édesanyját és nővérét meglátogassa. Azonban sötét tervekkel távozhatott, mert revolverét is vitte. A házbeliek othon-nemlétét felhasználva, revolverével szivetályán mellbe lőte magát. Hazasietö nővére még jókor érkezett, mert a, gyors segitségnyujtás elejét vette az elvérzésnek. Ezután a halálosan sebesült fiatalembert beszállitották a kórházba, ahol, miután a golyó nemesebb részeket nem sértett, magához tért. A golyóeltávolitással járó operáció sikeres volt mert egészségi állapota napról-napra javul és biztos remény van rövid időn belül való teljes felgyógyulásához. Tettét, hir szerint, reménytelen szerelem miatt követte el.

Postamesteri állás betöltése Ságon. A megüresedett sági postamesteri állást Biró Erzsébet, egy volt szombathelyi árvaszéki ülnök leánya nyerte el, aki uj hivatalát hétfőn, folyó hó 22-én foglalta el.

Halálozások. Bognár Pál kalapos mester f. hó 23-án hunyt el 66 éves korában. Egyike volt ama veteránoknak aki 43 éves munkálkodásával városunk iparfejlesztése terén érdemeket szerzett. — Székely Aladár magy. kir. államvasuti mozdonyvezető gyakornok f. hó 25-én este elhunyt 28 éves korában. Özvegye siratja.

Élelmi cikkek megsemmisitése a piacon. Végre-valahára kofáink részére is került olyan valami a piacra amitől az étvágyuk elmegy. Hiszen már oly vakmerőségig vitték, hogy tücsköt-bogarat is eladtak nekünk drága pénzért, nem egyszer okozva undort ésbetegséget. Most, a csütörtöki hetivásáron, azonban megjárták azok, akik lisztes tejfölt, zöld gyümölcsöt stb. árultak mert dr. Király János járási orvos sorba boritgatta az egészségtelen és hamisitott élelmicikket az iskolaudvar szemetes gödrébe. Ez jó példa volt, amit többször is meg kellene ismételni, hogy a piactér nympháinak tulkapásai a szemérellenségig ne terjedjenek.

Trafikosok öröme. A pénzügyminiszter elrendelte: 1. Az általánosan kötelező vasárnapi munkaszünetet, azaz, hogy a kizárólagos dohányárusok (mulatóhelyek és fürdőket kivéve) vasárnapokon d. u. 3 órahor kötelesek árudájukat bezárni, mig a nemkizárólagosok már a délelőtt folyamán főüzletükkel egyidejüleg. 2. A tőzsbér összegének leszállitását 1 %-ről ½ %-ra (a kizárólagos tőzsdékre.) 3. Uj dohányárudák engedélyezésének kizárását, illetve megszoritását, azaz, hogy a pénzügyigazgatóságok uj trafikengedélyt csak elengedhetetlen szükség esetén adhatnak. 4. A dohányárudák 5 évi, nagyárudák és különlegességárudák 15 évi kifogástalan kezelés után átruházhatók, átörökölhetők. 5. Trafikot felmoodani, trafikosokat elmozditani csak fegyelmi vizsgálat, tárgyalás és szabályszerü határozathozatal után lehet. Az okirat bélyegek eladása utáni jutalék felemelése is a legrövidebb időn belül meg fog történni. Kisárusok szükségleteiket csak kétszer hetenként, köznapokon délelőtt 9—10 és d. u. 2—6 óra közt szerezhetik be.

Hosszu, reményteljes várakozás után végre fenkölt lelkületü kultuszminiszterünk a nemzet törvényhozó testülete kivette a tanitóság kezéből a koldusbotot. Mert igazán ez volt eddig a néptanitó fizetése.

Az 1868-iki tanügyi törvény 300 frtot, az 1893. évi 400 frtot és 5 izben esedékessé váló 50 frtos korpótlékot állapitott meg a néptanitónak a természetbeni lakáson kivül. Oly csekély összeg ez, hogy abból a drága viszonyok mellett még a legszerenyebb igényü ember is alig tudott megélni. Hát még a család, tanittatás és az önképzés? Bizony nem egy esetben éhezett a család, gyermekeit nem tanittathatta a tanitó, ő maga eszközök hijján nem képezhette magát tovább, hanem elparlagiasodott. A nagy többség lelkében mégis élt a bizalom egy jobb jövő iránt s a nemes ideálizmus, a pálya iránti szeretet, a kötelesség odaadó teljesitése. Nem akarták elhinni, hogy várakozásukban csalódnak. Ugy is lett. Bár igaz, hogy a nem állami tanitóság szivén keserü nyomot hagyott a megkülönböztetés állami és nem állami tanitó között, ám megmarad a remény, hogy ezt az ellentétet is valahogyan elfogják tüntetni az illetékesek... Hagyjuk a multat és a jelen árnyoldalát és foglalkozzunk a jövővel.

A nemzet törvényhozó testülete megszabaditott az anyagi gondoktól. De annál több kötelezettségünk lesz erkölcsi téren, melynek teljesitését a multban sem hanyagoltuk el, azonban a jövőben még fokozódottabb munkakedvvel tartozunk szolgálni.

Viszonyaink nem valami rózsásak. A magyar nép egy része vándorbotot ragad és Amerikába vándorol, az itthonmaradott legnagyobb része elégedetlenkedik. Pedig még nem vagyunk annyian, hogy idegen országnak szállithatnók munkás és munkabiró embereinket; az elégedetlenség sincs indokolva, hisz e haza határain belül is megtalálja, illetve megkeresheti minden ember a mindennapi kenyerét.

Ez nem kenyérkérdés, hanem más okok vannak, melyek a valójából kiforgatták és megváltoztatták a magyar társadalmi élet régi képét. Népünk előtt a haza fogalma pénzkérdéssé fajult; hite megfogyatkozott, erkölcsei meglazultak. A haladás korszakában élünk. Sajnos, hogy az emberiség egy része ezt ugy fogja fel, hogy elveti a mult hagyományait, melyek évszázadokon át az emberiség jobb érzelmeinek melegágyai voltak s helyettök a véges emberi ész szabványait állitja. Aki az emberiség jótevője, ily téves irányt nem szolgálhat. A nevelés is az élethez alkalmazkodik, amennyiben előkészit az életre. Munkájában két cél lebeg szemei előtt: előkészíteni a növendéket a földi és a földöntúli életre. Ebből önként folyik, hogy nem tarthat azzal az áramlattal, mely csak a jelennek él, hanem ragaszkodik a multhoz; abból táplálkozik és annak irányelveit követi a jelenre és a jövőre nézve is. Ez a mult vallás kultusza.

A vallás külső alakja az erkölcs. »Minden ország talpköve a tiszta erkölcs« mondja Berzsenyi. Ezt az alapot nálunk is fenyegeti veszély. Közvetlen veszélytől még nem kell ugyan tartanunk, de azért itt az ideje, hogy vele komolyan foglalkozzunk. Szép és nemes hivatás, mely e tekintetben a népiskolára vár. Szellemi téren felszabaditani, a sötétségből kiragadni a köznép gyermekeit, a könnyebb megélhetés módozatait ismertetni vele mind a népiskola feladata. Csak akkor fog a jövő honpolgára beleilleszkedni a mai átalakuló félben levő viszonyokba, ha már a népiskolában arra előkészitették. Ez azonban még egyoldaluság lenne. Fejlesszük ki összes tehetségeit összhangzatosan és neveljük jellemes emberré.

Hányan és menyit irtak már a jellemképzésről és mégis mily ritka az igazán jellemes ember! Hány képzett ember van, ki egyuttal jellemtelen? Avagy az a sok sikkasztó, kik iskolát jártak végig, jellemes emberek-e? Vagy hány falusi ember hagyta el hazáját azért, mert jellemtelen dolgot követett el? Avagy jellemes ember-e az, aki közprédává szeretne tenni mindent?

Számtalan eset fordul elő napról-napra, mely azt bizonyitja, hogy ez a szép tulajdonság amily nehezen megszerezhető és megtartható, époly ritka is. S ma már a köznép is megtudja és romlik ily eseteken.

Maga a sajtó is terjeszti s sajnos, hogy ezt létfentartásból teszi. E körülménnyel az iskolának is számolnia kell. Az élet tülekedése, az emberi gyarlóság befolyásolja a népet is, mely közvetlen hatást gyakorol gyermekeire a jó erkölcs kimondhatatatlan kárára. Ez ellen küzdeni, a nép gyermekeit lelki tulajdonságokkal a küzdelemre előkészíteni és az életben is a jó uton vezetni a jövő népiskolájának fontos hivatása.

Nehéz hivatás, mert az élet sokoldaluságával óriási anyagot ad, melynek káros hatása ellen védekeznünk kell, de a jövő tanitója népnevelési missziójat csak akkor teljesiti igazán tökéletesen, ha a vallásos és hazafias nevelésen kivül a szociális nevelésre, különösen pedig annak ferde kinövéseinek ellensulyozására és a keresztény világnézet érvényesitésére szociális szempontból is kiváló sulyt helyez. Ezt azonban csak akkor teheti, ha nemcsak az iskolában, hanem a gyakorlati életben a nép köreben is terjeszti a müveltséget, mert értelmetlen tömeggel vajmi nehéz célt érni. Az eziránti hajlam megvan népünkben. Használja ezt fel ki-ki a viszonyokszülte szükség szerint s rövid időn belül még fog változni ugy gazdasági mint kulturális helyzetünk.

Ezzel tartozunk önmagunknak és nemzetünknek. Ha ebbeli kötelezettségünknek lelkiismeretesen megfelelünk, beteljesedik rajtunk boldogult Jókaink rólunk tett mondása: »Magyarországot ujból meg kell hóditani s ez a feladat a néptanitókra vár.« Adja Isten, hogy e megtisztelő mondás mielőbb testet öltsön!

Fürdői levél.

Irta: TAKÁCS GEDEON.

V.

(Folytatás.)

Herkulesfürdő. 1907. jun. 27.

Az előbbi sorokban emlitett gyógyteremmel kapcsolatban van a feltünően szép és nagy gyógyterem-vendéglő. Fehér az egész terem, hatalmas oszlopok tartják mennyezetét, csillog itt minden nappal is, este is; a fehér szinnek és a diszül alkalmazott aranynak napfényt, vagy villanyfényt visszatükröző ragyogása ez. De belecsillog a selyemruhák könnyen fel-felcsillámló fénye, az ékszerek ragyogása és az egyenruhák sujtása is. Kényelem és figyelem a vendég iránt az meg van; árai egész borsosak, de a főváros, sőt nagyon sok vidéki város nagyobb éttermei drágábbak ennél.

Nem is a drágaság az oka annak, hogy sok vendég nem itt étkezik, hanem az a szertartásos feszesség és sok embernél az a hajlandóság, hogy nem szeret külön öltözködni, ha ebédelni megy. Itt pedig igy szoktak.

Van több vendéglő is, tehát válogathatunk. Ilyen barátságosabb hely például a szintén uri vendéglő számba menő *Nándor-udvar* étterme. Van itt is nagyur, pénzes ember; tábornok, tőrzstisztek, módos civil urak. Kedélyesebb, nem oly kimérten feszes itt a társaság. A csillogásból kevesebbet kapunk, nem fémtányéron hozzák az ételt, hanem viszont nem is kell keresni az — adagot.

Ugy-e bár, t. férfi-olvasóim, ha egyáltalán olvassa férfi e sorokat, — kiváncsiak a — borra? — Az bizony nem dunántuli bor, amit itt mérnek, hanem gyenge homoki bor. De hát ez kell a betegnek, mivel ebben kevés a szesz.

A gyógyterem folyosóinak egy részén üzletek vannak és a gazdagon felszerelt olvasóterem. — Ugyan miféle portékából lehet itt a legtöbb? Az ékszerészek és a divatárusnők vezetnek. Ez nagyon érthető, itt a csillogás a fő, meg a divat. Pedig nem mondhatnók, hogy a vasut felől robogó hintók kalapskatulyák nélkül gördülnének be a fürdőbe, sőt néha alig látjuk a kocsist, meg az utast a dobozok miatt, — de az asszonykának még oly kalapja nincs, mint aminőt látott, vagy soknak van oly kalapja, mint az övé, vagy senkinek sincs olyan, mint az övé; — ez a kalap nem való a tánchoz. — kalaposan táncolnak, — emez nem kellemes az erdei sétához, — de hát ki is tudná a sok uj okot előrolni?!

Reggel 8 órakor zene, ehhez illik elegánsan öltözni, de ebédelni abban nem lehet menni, d. u. 5 órakor ismét zene és nagy séta a parkban, azután vacsora, majd a hangverseny és a tánc, esetleg délután valami kirándulás a zöldbe, no meg a fürdés, — ehhez mindannyihoz uj öltözék kell; — de persze, két nap egymásután ugyanabban a ruhában csak nem lehet megjelenni annyi ember előtt! Van is azután szinvegyület, — bizony a ruhákban való e szerzéséget azóta sem igen láttam, mióta a Császárfürdő dunaparti parkját otthagytam.

Nagy kérdés azonban, vajjon reális érték áll-e otthon a diszes öltözékek mögött, vagy esetleg — a váltó.

A közönség időszaki szórakoztatására van hivatva a *Dalcsarnok*-épület is, amely igazában véve szinház. Az idén jul. 7-én fogja megkezdeni benne Thalia csapatja az u. n. nemzeti színészetet. A Rab Mátyás persze müsoron van. Azt hallottam, hogy bár az állam 2000 frt szubvenciót ád a szini igazgatónak, még sem boldogul, mivel az a nemzetközi társaság, mely itt összegyül, inkább a Gyógyteremben szórakozik a zene és tánc élvezésével, mint a magyar nyelvü szinielőadásokon. Most azután ujitásba vágott a játékszín igazgatója: ugy hirdette, hogy 6 órakor kezdi az előadást, 8 órára vége is lészen. Tehát lesz vacsorára is idő, sőt még a Gyógyteremben is szórakozhatnak. Hogy mire még igy is, arról már majd nem tudok beszámolni.

Különben ez a dalcsarnok-épület is — a látszatáról itélve — elég elfogadható vendéglő-helyiség. Csak az a baja, hogy mint szokás mondás, kézen kivül esik a főforgalomtól.

(Folyt. köv.)

Terrorizmus.

(—s.) Mult hétfőn este ugyancsak furcsa látványosságnak lehettek szemtanui a Kossuth Lajos-utcában sétálók. Ugyanis néhány kereskedősegéd pár suhanc inastól kisérve a Szvoboda-féle üzlet elé vonult és ott nagy hangon kiabálták, hogy a boltot zárja be a gazda; majd szerda és csütörtök közötti éjjelen az ő üzletének ajtaját és a Gönyeféle üzletét a firmákkal együtt kátránynyal piszkitották be.

Magában véve az ilyen éretlen dolog semminek tünik fel; de ha komolyabban beletekintünk, azt látjuk, hogy érdemes vele foglalkozni

Lássuk az előzményeket!

Egyik kereskedőnek eszébe jutott, hogy 8 órakor este bezár, jó volna, ha a többi is követné, hát kiad egy ivet, melynek rövid tartalma „Munka után édes a nyugalom"-mal van füszerezve, elküldi kereskedőtársaihoz csatlakozás és aláirás végett. Szvoboda Károly ur nem irta alá, elgondolható, hogy miért — Ugyanis neki — mint az arra járókelők láthatják — 8 órakor és utána tisztességes számban vannak vevői; tehát az üzlete folyik De meg nem lévén közös megállapodás a többi kereskedő között sem előre; továbbá semmi szabályrendelet, törvény nem intézkedik arról, hogy neki 8 órakor kötelessége bezárni: ki fogja őt kötelezni arra, hogy akkor zárjon?! Ha kereskedőink segédei nem akarnak 8 órán túl az üzletben lenni, ám tessék azt a segédekkel maguknak a főnököknek elintézni; de hogy egyeseknek ugy tetszik, hogy 8 órakor zárnak, hát másnak is *kell* zárni, ez téves felfogás és a hétfői eseményt tekintve, határozottan *terrorizmus*, ami azután már igazán törvénybe ütköző dolog. Nagy városokban lehet helye az ilyennek, de csak méltányosan, közös megállapodással ott is; ilyen kis provinciális helyen, mint Celldömölk, itt már helye nincs. Nincs elsősorban a közönség, másodsorban pedig éppen a kereskedő érdekeinek szempontjából. A mi közönségünk nincs ahhoz szokva, hogy midőn férj és feleség egész napon dolgozván, lóssanak-fussanak még jóformán világos esti 8 óra előtt a kereskedésekbe vásárolni. Az iparos akkor teszi le szerszámait, a gondos és takarékos háziasszony akkor megy be a kertből, vagy akkor jönnek haza a kukoricásból: akkor van csak idejük vásárolni. De most például kenyérsütésnél, ha nappal veszik meg a lisztet hozzá, egész estig akadékban van, de meg a Mindenható a megmondhatója annak, hogy a liszttel mi mindenféle történhetik estig, mig szitálásnál, bekeverésnél rákerül a sor! Ezekért nem zárt valószinüleg Szvoboda Károly ur; nem zárt hétfőn, nem zárt kedden és folytatva, amit különben okosan, helyesen és következetesen tett.

Most nézzük az események szociális oldalát!

A tavasszal olvashattuk a napilapokban, hogy a közoktatásügyi miniszter körrendeletet adott ki a kir. tanfelügyelők és az iparoktatási főigazgató utján a tanitóknak, melyben kéri őket, hogy az iskolákban, de különösen az ipariskolákban kövessenek el mindent a szociáldemokrácia megakadályozására; használjanak fel minden alkalmat — mint a rendelet mondja — különösen olvasmányok alapján, hogy azt meg csirájában el lehessen fojtani az ifjuság szivében. A nagynevü miniszter: gróf *Apponyi* Albert mikor e rendeletét kiadta, minden bizonynyal arra gondolt, hogy a tanitók eme munkájában elsősorban a gazdák lesznek segitő társak. És mit látunk?! Nem éppen olyan hétfői eseményekkel lehet-e felébreszteni a demokráciát a tanoncokban? Hisz' látják a példát, az okot és okozatot! Eddig még szerencsésen kikerülte Celldömölk a szocializmus fekélyét; de ezután, mikor az alkalom éppen itt van hozzá megadva, aligha lesz elkerülhető több és — lehet — nagyobb botrány, mint az előbb emlitett éjjel is volt. A tettesek maguk jelentkeztek a károsultaknál, kik jószivüségből beleegyeztek abba, hogy a károkat az illetők megtéritsék és igy a birói beavatkozástól nincs már mit tartani. Hanem, ha ez nem igy történik, ugyancsak hosszura nyult volna egyik-másik polgártársunk ábrázata is!..

Hát bizony érdemes vele foglalkozni! Foglalkozzanak az illetők vele, elsősorban kereskedőink; foglalkozzanak vele a hatóságok is, hogy az olyan hétfői események — Celldömölk hátrányára — többé elő ne forduljanak.

Ránk fér a gondolkodás!...

HIREK.

Ongyilkossági kisérlet. Az ólom legfélelmetesebb ellensége az emberiségnek. Pusztitja már a bányában őt, nem kiméli a nyomdában, a háboruban pedig százezrek hullanak el tőle. Most csupán egy kis darab ólomkáról van szó, mely szintén egy emberéletet követelt magának és csak a gondviselésnek tulajdonitható, hogy hatása nem lett teljes. Éder Géza hosszabb idő óta van alkalmazásban Gayer Gyula cégnél. Az ügyes, szorgalmas segédet fellebbvalói megbecsülték, rokoszenves modoráért szerették. Mult vasárnap, vagyis 21-én délután átrándult Szombathelyre, hogy özvegy édesanyját és nővérét meglátogassa. Azonban sötét tervekkel távozhatott, mert revolverét is vitte. A házbeliek othon-nemlétét felhasználva, revolverével szivetályán mellbe lőte magát. Hazasietö nővére még jókor érkezett, mert a, gyors segitségnyujtás elejét vette az elvérzésnek. Ezután a halálosan sebesült fiatalembert beszállitották a kórházba, ahol, miután a golyó nemesebb részeket nem sértett, magához tért. A golyóeltávolitással járó operáció sikeres volt mert egészségi állapota napról-napra javul és biztos remény van rövid időn belül való teljes felgyógyulásához. Tettét, hir szerint, reménytelen szerelem miatt követte el.

Postamesteri állás betöltése Ságon. A megüresedett sági postamesteri állást Biró Erzsébet, egy volt szombathelyi árvaszéki ülnök leánya nyerte el, aki uj hivatalát hétfőn, folyó hó 22-én foglalta el.

Halálozások. Bognár Pál kalapos mester f. hó 23-án hunyt el 66 éves korában. Egyike volt ama veteránoknak aki 43 éves munkálkodásával városunk iparfejlesztése terén érdemeket szerzett. — Székely Aladár magy. kir. államvasuti mozdonyvezető gyakornok f. hó 25-én este elhunyt 28 éves korában. Özvegye siratja.

Élelmi cikkek megsemmisitése a piacon. Végre-valahára kofáink részére is került olyan valami a piacra amitől az étvágyuk elmegy. Hiszen már oly vakmerőségig vitték, hogy tücsköt-bogarat is eladtak nekünk drága pénzért, nem egyszer okozva undort ésbetegséget. Most, a csütörtöki hetivásáron, azonban megjárták azok, akik lisztes tejfölt, zöld gyümölcsöt stb. árultak mert dr. Király János járási orvos sorba boritgatta az egészségtelen és hamisitott élelmicikket az iskolaudvar szemetes gödrébe. Ez jó példa volt, amit többször is meg kellene ismételni, hogy a piactér nymphái tulkapásai a szemérellenségig ne terjedjenek.

Trafikosok öröme. A pénzügyminiszter elrendelte: I. Az általánosan kötelező vasárnapi munkaszünetet, azaz, hogy a kizárólagos dohányárusok (mulatóhelyek és fürdőket kivéve) vasárnapokon d. u. 3 óráhor kötelesek árudájukat bezárni, mig a nemkizárólagosok már a délelőtt folyamán főüzletükkel egyidejüleg. 2. A tőzsbér összegének leszállitását 1 %-ről ½ %-ra (a kizárólagos tőzsdékre.) 3. Uj dohányárudák engedélyezésének kizárását, illetve megszoritását, azaz, hogy a pénzügyigazgatóságok uj trafikengedélyt csak elengedhetetlen szükség esetén adhatnak. 4. A dohányárudák 5 évi, nagyárudák és különlegességárudák 15 évi kifogástalan kezelés után átruházhatók, átörökölhetők. 5. Trafikot felmoodani, trafikosokat elmozditani csak fegyelmi vizsgálat tárgyalás és szabályszerü határozathozatal után lehet. Az okirat bélyegek eladása utáni jutalék felemelése is a legrövidebb időn belül meg fog történni. Kisárusok szükségleteiket csak kétszer hetenként, köznapokon délelőtt 9—10 és d. u. 2—6 óra közt szerezhetik be.

Vakmerő lopás. Azt hittük már, hogy a lókötők vidékünkről teljesen kipusztultak, midőn oly vakmerő lólopásról kapunk hirt, mely méltán csodálkozást kelt bennünk. A mult hét elején csavargók járták be Vönöcköt, keresztülkoldulva az egész falut. Jelentéktelen momentuma a szenzációs esetnek az is, hogy ezen csavargók egyike előzőleg belátogatott Kis Károlynéhoz és mig a ház asszonya bement a szobába, hogy onnan egy kis alamizsnát keritsen elő, deliquensünknek egy 10 koronát érő zsebóra került keze ügyébe és — re bene gesta — illedelmes köszönés és áldások osztogatása mellett távozott. Ez volt a szenzáció bevezetése. Az éji sötétben azonban más történt. Némelyek ilyenkor nagyobb szabásu dolgot tudnak művelni, mint a mindenhová bemerészkedő alkalmatlan napsugár fénye mellett. Midőn ugyanis az éj sötét szárnyát terjeszté a tájra, Schmidt Károly vönöcki földbirtokos egész családjával együtt gyanutlanul hajtá fejét édes álomra és csak reggel ébredtek szomoru valóságra. Hogy mi történt ezen idő alatt, rögtön tisztába voltak vele, mert egy kocsi teljes felszereléssel, 2 lóval, szerszám és pokrócokkal együtt ugy eltünt, mintha bizony Hélios huzott volna közéjük lángostorával. A vakmerő lókötők után azonnal megindult a nyomozás és pedig nem eredménytelenül, mert a csendőrség Marcaliban őket kézrekeritette és a tárgyakat megtalálta. Minthogy pedig kiderült róluk, hogy Tapolcán is követtek el lopást, átkisérték őket az ottani járásbirósághoz.

Uj törvény. A kereskedelemügyi miniszter meghagyta a törvényhatóságoknak és az elsőfoku iparhatóságoknak, hogy az ipar és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztositásáról szóló 1907. évi XIX. t.-cikk életbeléptetése iránt a szükséges intézkedéseket megtegyék. Tekintve, hogy e törvény f. é. julius hó 1-vel életbelépett és hogy az ipari és kereskedelmi alkalmazottakra nézve nagy fontossággal bir, lapunk jövő számában elkezdjük annak részletes közlését.

Betörés. Pénteken este 1/2 9 óra tájban a helybeli apáca-zárdába eddig ismeretlen tettes behatolt. Mielőtt a csendőrök és rendőrök megérkeztek volna s mig az apácanővérek segitségért voltak, az ismeretlen meglépett. A nyomozás folyik.

Lopás. Farkas István hosszugeresztegi lakosnak igen ragadós keze lehet, mert a bögötei Horváth Miklósnak mezőn levő mozgóhidja is hozzáragadt. A jánosházai csendőrség a tettest a vasvári járásbirósághoz feljelentette, ahol majd kioktatják hogy »Ne bántsd a mását.«

Uj szikvizgyár. Klaffl Gyula ezsébet-utcai házában szikvizgyárat állitott fel. Felhivjuk olvasóink figyelmét az erre nézve megjelenő hirdetésben foglaltakra.

Perselytörés. A helybeli apácai templomban a f. hó 25-ék 26-ika közötti éjjel az egyik perselyt feltörték. 26-án reggel 1·16 korona volt benne, ami azt a következtetést kelti, hogy keveselvén az összeget, a tettes e fölötti boszuságában nem vitte el, vagy csak az öregét emelte el. Mivel az előbbi föltevés biztosabb, hivatalos üldözés nincs.

Horvát bojkott. A horvátok Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek a magyar nyelvnek a horvát vasutakon való kötelező használatára vonatkozó rendelete és az országgyülés horvátellenes hangulata miatt a károlyvárosi kereskedők kiáltványa folytán kimondták a magyar iparra a bojkottot. — E mozgalom egyik jele az a levél, amelyet Német Márkus, városunk egyik divatáru-kereskedője kapott. A levél magyar forditásban igy hangzik:

Carma, 20/7 1907. Német Márkus urnak K.-Cell. Bojkottáljuk a magyar ipart! ez most a jelszó egész horvátországban. A magyar szolgálati nyelvnek a horvát vasutakon való törvénytelen foganatositása folytán a magyarok minden becsületes horvát és az egész civilizált világ rokonszenvét elvesztették. — A megrendelt sapkákat nem fogadom el. El az ázsiaiaktól! Le a magyar szupremációval. *Franyo* Doncevic s. k.

A levél előzményei a következők: Franyó Doncevic carmai kereskedő junius havában részlet Német Márkus celldömölki divatáru kereskedőtől 30 drb tapló-sapkát, amely minden részében magyar gyártmány. Német e sapkákat el is küldte a rendelőnek és ugylátszik e sapkák a horvát »testvéreik«-nél is nagy kedveltségnek örvendhettek, mert e hó elején ujabb 60 drbot rendelt. A nagy kereslet miatt azonban e sapkákat csak most szállithatta volna, mit előre jelzett is neki. Közben kitört azonban a bojkott és horvát »testvéreink« fennti levéllel rendelte vissza a sapkákat. Németh Márkus a levelet beküldte Budapestre is és az összes budapesti függetlenségi lapok felháborodással közölték a magyar-horvát barátság ujabb jelenségének dokumentumát. A hazafias kereskedő pedig bő kárpótlást nyert már eddig is a bojkottált sapkákra vonatkozó tömeges magyarországi rendelések folytán.

Ennyben tör ki horvát »testvéreink«-ből a tehetetlen düh. — Szerencsére azonban Krovótia messze esik a menyországtól.

Lépfene. Egyházaskeszőn, mint értesülünk, a lépfene járványszerüen fellépett.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttekért felelősséget nem vállal a szerk

Nyilatozat.

Alulirottak Szvoboda Károly helybeli füszerkereskedő urtól a vele szembeni fellépésünkért, nemkülönben üzleti portálójának éjnek idején kátránynyal való bemocskolásáért mindketten ezennel töredelmesen bocsánatot és gyarlóságunkért elnézést kérünk. Egyszersmind kijelentjük, hogy Szvoboda Károly urnak az általunk okozott károkat megfogjuk téríteni.

Celldömölk, 1907 julius 26-án.

Kovács Károly
Nagy Gyula keresk. segédje.

Weltner Jenő
Bleitler Pál keresk. segédje.

CSARNOK

A vak és leánya.

Franciából: **Szeberényi László.**

Szomoru a szegény vak nő története; elbeszéljük, mert nagyon szomoru igazságokat tartalmaz.

Valamikor boldog volt a szegény, midőn még mellette volt szerető férje és kedves leánykája. Akkor is abban a házban lakott, ahol most; de akkor háza környéke lakói boldogságát hirdette, ellenben most . . .

A férj meghalt; az anya szemevilágát a kegyetlen betegség elrabolta.

Volt ugyan egy kis vagyona, azonban dacára a mérsékelt életmódnak, anyagi tehetsége csakhamar kimerült és a nyomor terjeszté ki kezeit a házra. Az emberek szánalommal teltek el, midőn látták a szegény nőt; érezték a mélységes nyomort és könny szökött szemükbe.

Multak az évek. A szegény vak napról-napra öregedett; ellenben lánya virult, mint a rét virága. Az évekkel együtt mindig bájosabb, szebb lett. De Róza nemcsak szép volt; megvolt benne a szivnek minden jó tulajdonsága, a falu lakosai szerették és csodálták egyszerüségét, szerénységét. A többi fiatal lány sem merészkedett rá irigykedni, ámbár érezték lelkének fölényeit és titokban sok ajándékot küldtek szegény anyjának.

Rózát tehát általánosan szerették és becsülték, viszonzásul ő is szeretett mindenkit. De különösen kedvelt egy fiatal, göndörhaju, barna legénykét, kivel gyermekéveiben együtt játszott a szegény vak lábainál.

Henrik nagyon szerette a fiatal lányt, de házasságra még csak nem is gondolhattak, mivel Henrik tizenhét és Róza tizenöt éves volt. Egy alkalommal Róza édes anyja, kinek nem volt szüksége a látásra, hogy olvasson lánya szivében, a két gyermek kezét az övében egyesitette boldogan mosolyogva és e naptól kezdve a helység lakosai ugy tekintették Henriket és Rózát, mint jegyeseket és lehetett remélni, hogy még felvirrad a boldogság napja a szegény vak kunyhója felett.

Multak az évek és egy kis örökség mindenkorra megvédelmezhette volna az özvegyet a szükségtől. De a kemény tapasztalatok még inkább komorrá tették a vak nő napjait. Néhány kapzsi rokon magának követelte az őt joggal megillető örökséget; a pört megnyerték, ekkor Róza és anyja ismét a nyomor zsákmányává lett. Még kunyhójukat is kénytelenek voltak elhagyni és másoktól kértek menedéket.

Ez borzasztó megpróbáltatás volt a szegény anyára és végtelen szomoruság Rózára nézve: mert e naptól kezdve Henrik többé nem mutatkozott. Róza sokáig várt, de Henrik nem jött! A boldogtalan gyermek szive, a gyengéd és szerető szív önmagát emésztette; de visszatudta tartani bánatát, mert szomoruságát el akarta rejteni anyja elől.

De a vakok szivükkel látnak és a szegény vak nő megértette azt, amit nem láthatott.

A két szerencsétlen lény teljesen el volt hagyatva, senki sem vigasztalta őket. De még létezett számukra a szomoruak vigasza: az Istenbe vetett bizalom!

Egyik vasárnapon, midőn a harangok templomba hivták a hiveket, Róza megfogta anyja kezét és elvezeté az Ur hajlékába. A két jámbor nő kimondhatatlan buzgósággal imádkozott; a hideg kövezeten térdre borulva kérték a világ Megváltóját, a vak imádkozott lányáért, Róza imádkozott anyjáért.

Midőn a templomot elhagyták, teljesen megvigasztalódva érezték magukat; gyengéd mosoly vonult végig a lány ajkain. Nem tudta a szegény gyermek, hogy az ég még tartogat számára egy borzasztó megpróbáltatást.

Henriket, nem látta a templomban. Azt gondolta, hogy ügyei távol tartják a helyiségtől. De amint egy keskeny ösvényen haladtak, Róza észre vette Henriket, amint a helység gazdag molnárjának lányával sétálgatott a mezőn.

Henrik megzavarodott közeledtére, de nem szólt hozzá, csak hidegen üdvözölte. — Vége minden reménynek!

Róza megértette, hogy boldogsága örökre szét zuzódott.

»Vigasztalódjál gyermekem, mondá a vak nő, ha az egész világ is elhagy bennünket, Isten velünk marad«.

De Róza már alig hallá e vigasztaló szavakat. Két nap mulva halálos ágyán feküdt és a szegény vak hiába igyekezett leányánnk hideg és élettelen kezeit felmelegiteni.

Harmadnapra sirások dolgoztak a temetőben, szegény Rózának lelke az égbe emelkedett. Néhány bánatos jóbarát virágokat tett a sirra, s ezzel megvolt minden. Egy hét mulva a vak özvegy egyesült lányával a jobb hazában.

Kis ideig még beszéltek a faluban a szerencsétlen család szomoru sorsáról, aztán többé nem gondoltak rá!

— Henrik nőül vette a gazdag molnárlányt, vagyona naponként növekedett, de senki sem gondolt arra, hogy szemére vesse annak halálát, akit azelőtt szeretett.

Nemde szomoru e történet, mely naponként ismétlődik a müvelt világ minden városában és helységében?

Uj szikvizgyár.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség b. tudomására, hogy **Celldömölkön, az Erzsébet-utcai házamban**

szikvizgyárt

rendeztem be, melyet már meg is nyitottam.

A n. é. közönség minden időben **jégbehütött szikvizet,** ugyszintén **málna- és citrom-szörpöt** szerezhet be nálam

Magánházakhoz bármily kis mennyiségben is szállitok szikvizet.

Egészségügyi szempontból a tisztaságra a legnagyobb gondot forditom.

Kérem a nagyérdemü közönség becses pártfogását, vagyok

kiváló tisztelettel

KLAFFL GYULA.

Jó forgalmu helyen

egy üzlethelyiség lakással együtt azonnal

k i a d ó.

Esetleg az üzlethelyiség lakásnak is átalakitható.

Bővebb felvilágositás **Zsigmond István** urnál nyerhető.

351 sz. 1907. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a celldömölki kir. járásbiróságnak 1907 évi V. 238. és V. 240 sz. végzése következtében dr. Scheiber Zsigmond és dr Korein Sándor ügyvéd által képviselt Kirnbauer József és fia körmendi, Berán és Széphegyi bej. cég felperesek javára Alt Herman jánosházai lakos alperes ellen 443 K 70 f és 485 K 56 fillér s jár. erejéig 1907. évi julius hó 2. és 4-én foganatositott együttes kielégitésén végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 605 K 38 f-re becsült következő ingóságok, u. m.: szobabeli butorok, bolti áruk, bolti berendezés, 50 liter szilvorium, egy drb dunántuli helyiérdekü vasuti részvény s egyéb tárgyak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a celldömölki kir. járásbiróság 1907. évi V. 238/3. számu végzése folytán 413 K 70 f tőkekövetelés és 485 K 56 f tőkekövetelés és járulékaik erejéig Jánosházán alperes lakásán és üzlethelyiségében **1907 évi augusztus hé 6. napjának délelőtt 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Celldömölk, 1907 julius 23.

Záborszky Sándor
kir. bir. végrehajtó.

Cselédelhelyező intézet.

Tisztelettel hozom a m. t. cseléd-tartó közönség tudomására, hogy

cselédelhelyező intézetemet

megnyitottam.

B. megkeresésüket kérve, teljes tisztelettel

SÜTŐ KÁROLYNÉ Celldömölk

Dömölki-utca 92. sz.

Egy jó házból való fiu

t a n o n c u l

felvétetik

Kohn Jakab fiainál Jánosháza.

Bizony, bizony a höség! (Kivonat a mezőgazdasági értekezésből.) Ha az emberek az elmult nyáron tőlem kérdezték, hogy különösen a mezei munkáknál, az őket kinzó szomjuság ellen mitévők legyenek, akkor én azt ajánlottam nekik, — amit ezennel minden olvasómnak ajánlani fogok; — ők azt kipróbálták és ezen jó tanácsomat megköszönték, és én ugy hiszem, hogy ezen soraim sok olvasója, ha csak szellemben is, ugyanazt fogja tenni, ha erről egy próba által személyesen meggyőződnek. Vegyen, — ugy mondtam az embereknek, 1 liter vizet, hagyja ezt egy teli kanál, körülbelül 15—20 gramm, Franck-kávé-pótlékkal, ami felesége konyhajában bizonyára meglesz, 5 percig jól felforralni, azután a főzetet állitsa félre és hagyja kihülni, (izlés szerint egy kevés cukrot is tehet hozzá) azután palackban, vagy kulacsban vigye magával a mezőre. — Legjobban tenné, ha a palackot azután egy árnyékos helyen a földbe ásná, — mivel az ital akkor hüs, friss marad. Ha azután szomjas, akkor igyék ebből a Frank-főzetből egy jó nagy kortyot és csodálkozni fog, hogy szomjusága milyen hosszu időre csillapitva marad. A »Franck« tehát nem csak a legjobb kávé-pótlék, mert hiszen ilyennek általánosan el van ismerve, — hanem a legjobb szomjcsillapitó is.

A legujabb szenzáció!

5 kedvelt operette ingyen!

kedvelt operettet ingyen kap minden vevő, aki nálam vásárol

egy Operette-Gramofont.

Ára **30 kor.** teljes felszereléssel együtt. Az **„Operette-Gramofon"** az 5 nagy patent lemezzel együtt, kapható egyedül csakis:

Wágner a „Hangszerkirály"-nál.

Magyarország legnagyobb raktára különleges és mükedvelői hangszerekben!

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 15/v.

Szabad megtekintés! **Telefon 67—85.**

Nem fog csalódni!

Kiniczky Lajos

épület és műlakatos Celldömölkön, a Dömölki-utcában (Rábl-fle ház.)

Aki kifogástalan épület-munkát, kovácsol, vaskaput, keritést, sirrácsozatot, bármily rendszerü takaréktüzhelyt, szóval bárminemü uj munkát, vagy javitást a legmodernebb és egelegánsabb kivitelben s mindamellett olcsón és tartósan készittetni szándékozik, **önérdekéből is tegyen próbarendelést**

Kiniczky Lajosnál.

Nem fog csalódni!

DINKGREVE NÁNDOR

könyvnyomdája, könyv- és papirkereskedése

CELLDÖMÖLK

Készit

a legfinomabb kivitelben minden néven nevezendő **könyvnyomdai munkákat** tisztán és csinosan a legjutányosabb árakon.

Nyári mulatságokra

Lampionok nagy választékban.

Confetti és Serpentin bármily nagy mennyiségben kapható.

Irodaszerek,

iró- és rajz-papirok, levélpapirok diszes dobozokban. Iskolaszerek és tankönyvek.

Legujabb képeslapok.

Közigazgatási nyomtatványraktár.

Továbbá megrendelhetők:

Névjegyek, meghivók, eljegyzési és esketési tudósitások, számlák, cimkék és levélpapirok borítékokkal.

Árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények és falragaszok.

Évi jelentések, mérlegek, kimutatások, hivatalos nyomtatványok és gyászlapok.

Rovatolt táblázatok számadásokhoz és nyilvántartásokhoz.

Röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, nagyobb művek stb.

Állami és magánhivatalok részére szükséges mindennemü nyomtatványok; továbbá hivatalos levél- és okmányborítékok minden alakban stb.

Nyomatott Dinkgreve Nándor könyvnyomdájában Celldömölkön.